

Deep seabed mining

De Geest Anthony

Maritiem Instituut, Vakgroep Internationaal Publiekrecht (Universiteit Gent) & Faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen (Universiteit Antwerpen)

Dit afstudeerwerk tracht een helder en compleet beeld te geven van het rechtsregime van de diepzeebodem met als centraal aandachtspunt de belangrijkste ontwikkelingen die plaatsvonden na de inwerkingtreding van het Zeerechtverdrag 1982 in 1994. De diepzeebodem is het deel van de oceaanbodem dat zich voorbij het continentaal plat bevindt. Bijgevolg is dat gebied net zoals de volle zee niet vatbaar voor inbezitname door een staat en wordt het beschouwd als res communis. Sinds de inwerkingtreding van het zeerechtverdrag van 1982 is dit niet langer het geval en is het gebied onderworpen aan een uniek internationaal regime.

Vanaf de jaren 60' van de vorige eeuw ontstonden er stilaan mogelijkheden om de grondstoffen van de diepzeebodem te exploiteren, wat de vrees voor internationale conflicten ernstig verhoogde. Sinds Arvid Pardo in 1967 voorstelde om de diepzeebodem te beschouwen als het gemeenschappelijke erfgoed van de mensheid, startte een internationale discussie over het rechtsregime van dat gebied. Dit onderwerp heeft heel wat teweeggebracht binnen de internationale politiek. De uitwerking van een rechtsregime voor dit deel van de oceaan was zowel de aanleiding voor de ontwikkeling van een nieuw Zeerechtverdrag als de reden voor de lange onderhandelingen die eraan voorafgingen.

Om het rechtsregime goed te begrijpen is het nuttig om de ontstaansgeschiedenis van het juridisch regime te bekijken, evenals de bepalingen zoals vastgelegd in deel XI van het Zeerechtverdrag. Verder worden de economische voorwaarden voor commerciële exploitatie onderzocht en werpen we een blik op de technische mogelijkheden. Hoewel exploratievergunningen hoofdzakelijk in handen zijn van staatsbedrijven, en commerciële exploitatie nog steeds toekomstmuziek is, hebben de laatste jaren enkele private ondernemingen opnieuw belangstelling voor de sector. Ook het Belgische baggerbedrijf DEME doet via een joint venture met IHC Merwede onderzoek naar diepzeemijnbouw.

De oorspronkelijke mijnbouwregeling bevatte voor een aantal geïndustrialiseerde landen een aantal onoverkomelijke bezwaren. Dit zorgde er bovendien voor dat het Zeerechtverdrag van 1982 laat in werking trad. Om een doorbraak te realiseren werden op initiatief van de Secretaris-generaal van de Verenigde Naties in 1990 informele consultaties opgestart. Dit overleg resulteerde uiteindelijk in het Implementatieverdrag van 28 juli 1994. Deze overeenkomst trachtte een oplossing te bieden voor de problemen die bepaalde landen hadden met de bepalingen van deel XI. Het Implementatieverdrag vormt een geheel met het Zeerechtverdrag en heeft het mijnbouwregime op een aantal essentiële punten aangepast. Er werd gekeken naar de impact van deze bepalingen op de exploratie en exploitatie van de diepzeebodem.

Daarnaast wordt in dit afstudeerwerk de reikwijdte van de bevoegdheden van de International Seabed Authority (ISA) onderzocht. De mogelijkheid voor de ISA om regels en reglementen uit te vaardigen is een sterk instrument in de ontwikkeling van het juridische regime voor diepzeemijnbouw. Het laat de ISA toe om te reageren op evoluties die niet voorzien waren op het moment dat het verdrag tot stand kwam. Sinds haar ontstaan heeft de ISA heel wat regelgevend werk verricht met betrekking tot de exploratie van de minerale rijkdommen van de diepzeebodem. De autoriteit levert reële inspanningen om de ecosystemen op de diepzeebodem te beschermen en ze zal zich in de toekomst waarschijnlijk nog verder inzetten om de waardevolle biotopen te beschermen. In dit afstudeerwerk hebben we het regime bekeken met betrekking tot polymetallische knollen, polysulfide afzettingen en kobaltrijke korsten. Voor die laatste twee categorieën is de voorbije jaren de aandacht sterk toegenomen.

Het rechtsregime van diepzeebodem is het resultaat van een moeilijke evenwichtsoefening tussen de verschillende belangen binnen de internationale gemeenschap. Hierdoor vertoont het regime heel wat gebreken en lacunes. Het exploitatiesysteem zoals voorzien in het Zeerechtverdrag is om verschillende redenen zeer onpraktisch. In dit afstudeerwerk werd alvast een aanzet gegeven om commerciële exploitatie gemakkelijker en praktischer maken en tegelijkertijd monopolievorming of vernietiging van het milieu te verhinderen. Een ander gebrek is het feit dat men de mariene genetische rijkdommen van de diepzeebodem over het hoofd heeft gezien bij de totstandkoming

van het rechtsregime. Deze organismen hebben een enorm commercieel potentieel en zijn makkelijker toegankelijk dan de mineralen. Hierdoor zou Arvid Pardo uiteindelijk toch nog gelijk kunnen krijgen als hij sprak over de enorme rijkdommen van de diepzeebodem, zij het niet de minerale. Door deze ontwikkelingen is er nood aan een oplossing voor deze juridische lacune en dient men een adequaat en aangepast rechtsregime uit te werken voor de mariene genetische rijkdommen zonder de negatieve terugslag die is ontstaan bij de totstandkoming van het regime voor de diepzeemijnbouw.

Door de lange periode die aan de inwerkingtreding van het juridische regime voorafging zijn de internationale verhoudingen ondertussen ingrijpend gewijzigd. Een groot deel van de landen die destijds tot de derde wereld behoorden zijn ondertussen in volle economische ontwikkeling. Ironisch genoeg is het hun grondstoffenhonger die de prijzen omhoog duwt en op middellange termijn de exploitatie van de zeebodem mogelijk kan maken. Bovendien beschikken al heel wat van deze landen over de nodige kennis en middelen om te participeren in de diepzeemijnbouw. Met dit in gedachte is het verstandig om de taken en de bevoegdheden van de internationale zeebodemautoriteit te heroriënteren. De autoriteit zou zich in de toekomst vooral moeten focussen op het ecologische management van de diepzeebodem en veel minder op de verdeling van de inkomsten onder de internationale gemeenschap. Het rechtsregime van de diepzeebodem zoals dat vandaag bestaat voldoet niet langer. Er is nood aan een grondige hervorming en een mogelijke piste om deze door te voeren is de herzieningsconferentie.

Het is duidelijk dat de diepzeebodem een bijzondere positie inneemt in het internationale recht. Tegelijkertijd stelt dit bijzonder gebied een aantal unieke uitdagingen voor de nabije toekomst. Wanneer de economische ontwikkeling van dit deel van de oceaan van start gaat is het de taak van de internationale gemeenschap om ervoor te zorgen dat de aanwezige rijkdommen op een duurzame wijze worden geëxploiteerd. Enkel op die manier kan een 'Tragedy of the Commons' vermeden worden. Multilaterale samenwerking en een verdere ontwikkeling van het rechtsregime zijn noodzakelijk om economische voordelen te behalen en om te verzekeren dat ons gemeenschappelijk erfgoed voor de volgende generaties wordt behouden.